

Årsplan for

Løding barnehage

Avdeling Nyenga og Maurtua

2023-2024

VISJON:
«EN GOD START GJØR BARNET TRYGT, GLAD OG SMART»

Fastsatt i Samarbeidsutvalget i Løding barnehage 16.10.23

INNHold

Forord	4
Barnehageloven av 01.08.2017	4
BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD	4
RAMMEPLANEN	5
2. Forbehold om endringer	5
3. BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG	5
4. Planlegging	6
4.2 Dokumentasjon	6
4.3 Vurdering	7
4.4 Planleggingsdager	8
5. Kvalitets – og kompetanse utvikling	8
6. Beskrivelse av barnehagen	10
7. Dagsrytme (i grove trekk)	10
8. Fagområdene	12
8.1 Kommunikasjon, språk og tekst	12
8.2 Kropp, bevegelse, mat og helse	13
8.3 Kunst, kultur og kreativitet	15
8.4 Natur, miljø og teknologi	16
8.6 Nærmiljø og samfunn	18
8.7 Antall, rom og form	19
9. Barns medvirkning	20
10. Omsorg	22
11. Tilvenning	23
12. Lek	24
12.1 Hva lek er	24
13. Læring	26
14. Vennskap og felleskap	27
15. Danning	28
16. Bærekraftig Utvikling	29
17. Kosthold	30

18. Overgang barnehage-skole	32
19. Trafikksikkerhet.....	32
20. Barn vi bekymrer oss for tidlige tiltak/tverrfaglig samarbeid	33
21. Barnas verneombud	33
22. Foreldresamarbeid	33
23. Foreldrerådet / FAU 2023	35
24. Samarbeidsutvalget 2023	35

FORORD

Alle barnehager i Norge er underlagt "Lov om barnehager" og "Rammeplan for barnehager" som er en forskrift til loven.

Loven og rammeplanen gir forpliktende mål og rammer til barnehagens innhold og oppgaver. Dette er våre styrings – og arbeidsdokumenter, samtidig som de gir informasjon til barnehagens omgivelser om hva barnehagen skal inneholde.

BARNEHAGELOVEN AV 01.08.2017

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_1

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

§1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

§2 Barnehagens innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) ved forskrift.

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

RAMMEPLANEN

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

2. FORBEHOLD OM ENDRINGER

Uforutsette hendelser kan oppstå i løpet av et barnehageår. Vi må derfor ta forbehold om at endringer kan bli nødvendige i forhold til barnegruppe, personale, organisering og innhold i planen.

3. BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/verdigrunnlag/>

Barnehagen skal lære barna om verdier forankret i kristen og humanistisk arv og tradisjon. Verdiene det er satt fokus på i rammeplanen er barn og barndom som egenverdi, demokrati, nestekjærlighet, toleranse, tilgivelse, mangfold og gjensidig respekt, solidaritet, medmenneskelighet og likestilling, samt likeverd. Vi skal videreformidle respekten for liv og våre roller som forvaltere av natur og kultur, samt vårt ansvar for menneskers liv og helse, og livsmestring i barnehagen.

Vi i Løding barnehage skal være oss bevisste om at alt vi gjør, både teoretisk og praktisk, står i et ansvarsforhold til barna i barnehagen. Barna skal oppleve varme og kjærlighet, og at vi handler med hele oss når vi skal videreformidle hva for eksempel nestekjærlighet eller toleranse er.

Vi skal ha et *bevisst forhold* til vårt verdisyn, som igjen betyr at vi skal reflektere og analysere eget (og andres) pedagogiske arbeid i barnehagen vår.

I Løding barnehage vektlegger vi at :

«*God psykisk helse er grunnlaget for et godt liv*».

Dette fremmes gjennom *lek og læring der trygghet og inkludering står sentralt*. Vi verdsetter også et miljø bestående av varme, humor og respekt.

4. PLANLEGGING

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/pedagogisk-virksomhet/planlegging/>

Ut fra vår kunnskap om barns utvikling, trivsel og læring både som enkelt barn og gruppe legger vi planer for den pedagogiske virksomheten. Som utgangspunkt for planer bruker vi observasjon og dokumentasjon og våre refleksjoner, samt barnas og foreldrenes innspill og tilbakemeldinger.

Våre planer skal ha rom for spontanitet og barns medvirkning, og skal kunne tilpasses slik at de blir gjennomført på en god måte.

I våre planer og vurderinger må vi ha med oss vår fysiske utforming, måten vi organiserer oss på, hvilket innhold vi har fokus på, og prosessene underveis.

Planene skal være preget av å ha en gjennomtenkt og hensiktsmessig bruk av ressurser. Det være seg både menneskelige, materielle, nærmiljøet og naturen.

Våre planer skal også være utformet med tanke på progresjon og sett i sammenheng med barns læring. Vi har et bevisst forhold til at personalet skal være nytenkende til hva vi presenterer for barna, samtidig som vi bringer videre våre tradisjoner.

Årsplanen vil si noe om det overordna innholdet, mens avdelingenes planer (periode eller månedsplaner) vil si mer om hva gruppa holder på med akkurat nå. Dette både faglig og sosialt.

4.2 DOKUMENTASJON

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/pedagogisk-virksomhet/dokumentasjon/>

Dokumentasjon er å gjøre synlig det vi gjør i det daglige og hva barna opplever og lærer i barnehagen. Vi skal gjøre vårt arbeid kjent for barnehagens samarbeidspartnere, for å kunne få tilbakemeldinger og for å holde oss kritisk og reflekterende til eget arbeid, samt for å dokumentere at vi oppfyller barnehageloven og rammeplanens krav.

Dokumentasjon kan gjøres på følgende måter:

- bilder av prosesser vi er i
- stille ut det ferdige resultatet
- praksisfortellinger
- loggføring

- dagsrapport
- månedsbrev

Ved aktivt å stille oss spørsmål og analysere vår dokumentasjon, kan vi få øye på hva som skjer i praksis.

4.3 VURDERING

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/pedagogisk-virksomhet/vurdering/>

Det viktigste for å vurdere vårt arbeid er å se på samspill mellom menneskene som er i barnehagen. Vi skal se på, og løpende vurdere kvaliteten på samspillet mellom voksne-barn, barn-barn og voksen-voksen. Dette fordi det ofte er i møte mellom mennesker utvikling, læring og danning skjer.

Vi skal vurdere om planer og gjennomføring har gitt oss det resultatet vi ønsket å oppnå. Vi skal vurdere opp mot avdelingenes planer og barnehagens årsplan, i tillegg til Barnehageloven, Rammeplanen, Bodø kommunes retningslinjer og lokale planer.

I tillegg til de vurderingene vi gjør i den enkelte situasjon, skal vi også systematisk vurdere vårt daglige virke og planene våre, både på avdelingsmøter og ledermøter, samt i møter der hele personalet er tilstede.

Vi bruker også veiledning som metode for å reflektere over egen praksis.

Med oss i vurderingen skal også barnas og foreldrenes stemmer vektes, og SU har en sentral rolle inn mot vurderingen av barnehagen.

Summen av vurderingene vi gjør skal gi oss en oppfatning av hva som er god praksis og hva vi må gjøre annerledes. Vi skal ta lærdom av vurderingene, og de skal legge grunnlag for nye planer som blir lagt.

De skal også legge grunnlag for hva den enkelte ansatte og barnehagen som organisasjon skal jobbe videre med.

4.4 PLANLEGGINGSDAGER

Barnehagen har fem planleggingsdager i løpet av et barnehageår, tre i august, en på høsten og en på våren.

Planleggingsdagene brukes i stor grad til faglig innhold, planlegging og vurdering.

Barnehagen er stengt for planlegging på følgende datoer:

14.08.23 - 15.08.23 - 16.08.23 - 17.11.23 - 02.04.24

5. KVALITETS – OG KOMPETANSE UTVIKLING

Vi legger vekt på at kvaliteten i barnehagen skal opprettholdes, videreutvikles og sikres. Med kvalitet mener vi i første omgang det som skjer mellom mennesker. Vi skal bestrebe oss på å ha en god relasjon til barn, foreldre og hverandre. Vi er ansvarlige for å holde dialogen god og åpen.

I Løding barnehage har vi fokus på: VENNSKAP, LEK OG LÆRING, som igjen er med på å skape *god psykisk helse*

Kjennetegn på god kvalitet i en barnehage er blant annet at:

- Alle barna blir møtt på sitt nivå.
- Alle barna er inkludert i felleskapet og har mulighet til å leke.
- Vi legger til rette for lekemuligheter for alle barn.
- Foreldrene er trygge på at sitt barn blir sett, hørt og forstått.
- Personalet har kompetanse til å gjøre en god jobb.
- Personalet kan på en god måte hjelpe og veilede barna med konflikter.
- Personalet setter barnet i sentrum.
- Personalet er i faglig utvikling.
- Personalet deler av sin kompetanse til foreldrene gjennom veiledning, tips og råd. Dette for å fremme barnets utvikling og trivsel.
- Barnehagen er tilpasset samfunnets behov og Rammeplanens føringer for innhold og arbeidsmetoder.

For å oppnå dette er det viktig med et engasjert, kvalifisert og ikke minst stabilt personale. Alle ansatte skal ha god kjennskap til planstyringsdokumentene våre og vi må vite hvordan barn lærer. Dette for å sikre at vi har gode planer og vurderinger av vår pedagogiske praksis.

Kompetanseløftet

Høsten 2021 startet Bodø kommune sin satsning innen «Kompetanseløftet», som er en nasjonal føring fra Udir som skal vare frem til 2025.

[Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis \(udir.no\)](https://www.udir.no/kompetanselofteet)

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en oppfølging av Meld. St. 6 *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*.

Det er av betydning å være tett på og ha tidlig innsats med tverrfaglig samarbeid rundt barnet. I barnehagen skal kompetansen økes for å ivareta og inkludere alle barn.

6. BESKRIVELSE AV BARNEHAGEN

Barnehagen eies og drives av Bodø kommune. Fra mai 2013 ble Løding og Maurtua slått sammen til en barnehage, og har fått Løding barnehage som felles navn.

Barnehagen består da av to hus; avdeling Maurtua, som ligger i Deppeldiket og avdeling Nyenga som har foreløpig tilhold i andre etasje i modulbygget ved Engmark barnehage. Det er planlagt at begge barnehagene skal samles i et felles bygg som skal bygges.

Vi har felles styrer, felles møter og felles årsplan. Vi har også felles turer og felles aktiviteter for barna, dette på tvers av husene. Vi har et ønske om at barna skal vite om og få en opplevelse av at vi er «større enn oss selv». Begge husene har to avdelinger. Vanligvis organiseres disse med en småbarns avdeling og en storbarnsavdeling, men det vil likevel være fleksibelt utfra søkermassens behov.

Alle avdelingene har nærhet til både skogen og fjæra.

DAGSRYTME (I GROVE TREKK)

Kl. 07.00: Barnehagen åpner

Ca Kl. 07.00 – 08.30: Medbrakt frokost kan spises

Kl. 07.00 -10.30: Lek og aktiviteter ute og inne.

Ca. kl. 10.45: Samlingsstund

Ca. kl. 11.00: Lunsj (smøremat og frukt/grønnsaker)

Ca. kl. 11.30: Påkledning og utelek, soving

Ca. kl. 14.00: Lett måltid

Frukt og knekkebrød/brød (barnehagen kjøper inn)

Ca. kl. 14.30-15.00: Rolige aktiviteter

Ca.kl 15.00 -16.30: Lek og aktiviteter ute og inne

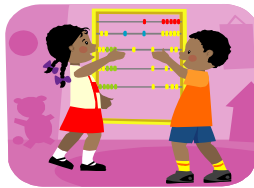
Kl. 16.30 Barnehagen stenger

Dagsrytmen er en pekepinn på i hvilken rekkefølge ting skjer i barnehagen. Den er bygget opp rundt at det skal være 3-4 timer mellom måltidene og at det skal være god veksling mellom aktivitet og hvile. Det skal også være en god balanse mellom voksenstyrt aktivitet og aktivitet og lek som er igangsatt av barna. Vi tar hensyn til at noen barn (ofte de yngste) har sin egen rytme, og får følge den så lenge det er behov for det.

8. FAGOMRÅDENE

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/>

Rammeplanens mål med de ulike fagområdene er i stor grad preget av opplevelsesmål, handlingsmål og holdningsmål. Disse er prosessmål, og i liten grad rene kunnskapsmål. Målene og arbeidsmetodene vil bli tilpasset det enkelte barn og barnegruppen, og man vil da få ulike tilnæringsmåter avhengig av barnas ståsted. Fagområdene vil sjeldent opptre isolert fra de andre, men ofte flere samtidig, og mer spontant enn planlagt. Barna gjør seg erfaringer innenfor de ulike områdene hele tiden. Vi i barnehagen skal være delaktige, medundersøkende, lyttende og tilstede til å dele opplevelsene barna gjør seg. Mer konkret hvordan vi jobber med fagområdene vil synliggjøres i avdelingenes planer og dokumentasjon.

8.1 KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/kommunikasjon-sprak-tekst/>

Arbeidsmåter og progresjon: :

Trinn 1 (1-2 åringene og de som er nybegynnere i norsk språk):

- Vi tolker, lytter og prøver å forstå og sette ord på hva barnet vil formidle.
- Vi benevner hva barnet gjør, hva vi gjør og hva ting vi holder på med heter
- Vi gjentar barnet sine ord, lyder og mimikk til for å styrke språkutvikling (speiling og turtaking)
- Vi benevner og bekrefter følelsesmessige uttrykk, slik vi oppfatter det
- Vi utvider ord til fulle setninger
- Vi bruker konkrete, bilder, tegn og bevegelser til å understøtte det vi formidler
- Vi leser i bøker, forteller og peker fra bildebøker
- Vi formidler tradisjonelle rim, vers og sanger i fra vår barnekultur og fra kulturer barn/foreldre i barnehagen kommer fra

Trinn 2 (2-4 åringene og de som har norsk språk og forståelse tilsvarende en 2-4 åring)

- Vi utvider begrepsforståelsen med å ha fokus på ord som beskriver eller forklarer noe om noe, altså: farger, form, plassering, størrelse, utseende, hvordan noe kjennes ut, høres ut.
- Vi beskriver følelser som lei seg, sint, redd, sur, glad, overrasket.
- Vi leser bøker med mer tekst, både nye og de mer tradisjonelle sangene.
- Vi formidler historier og fortellinger muntlig.
- Vi bruker «snakkepakken» aktivt
- Vi gjenforteller og innhenter ting vi har opplevd. Gjennom å sette ord på og å uttrykke seg estetisk, gjenskaper barna disse opplevelsene
- Vi synger sanger med mer tekst, både nye og mer tradisjonelle sanger.
- Vi finner rytmen i ulike ord
- Vi tuller og tøyser med språket. Vi bruker blant annet materiell fra «språksprell».

Trinn 3 (5-6 åringen)

- Vi utvider begrepsforståelsen til å gjelde ord som loddrett, vannrett, på skrå, på vippen osv.
- Vi lar barna skape tekst
- Vi leser bøker med bare tekst/øver på å lytte/bruker lydbøker
- Vi utdyper forståelsen av ord som omhandler følelser som sjalu, fornærmet, såret
- Vi ser på hva ulike symboler som skilt, bokstaver og tall betyr.
- Vi bruker ordbingo
- Vi øver på at barnet skal skrive navnet sitt og kjenne igjen lyden i første bokstaven sin.

8.2 KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/kropp-bevegelse-mat-helse/>

Arbeidsmåter og progresjon:

Trinn 1: (1-2 åringene)

- Vi innreder slik at det er stor plass inne til å bruke kroppen
- Vi lar barna få erfaringer med å beherske de fysiske utfordringene inne, som å klatre opp og ned av stolen sin
- Bli kjent med barnehagens uteområde, beherske og finne utfordringer
- Vi maler med «hele» kroppen
- Vi tegner med tykke stifter og maler med tykke pensler, for et godt grep
- Vi legger til rette for god balanse mellom hvile og aktivitet. Barna blir tatt på alvor når de viser de er trøtte, for trøtte til å våkne eller for uthvilte til å sove
- Det blir tilrettelagt for turer hvor de kan gå selv
- Barna skal øve på å sette grenser for egen kropp, ved at de ansatte er med på å tolke barnas kroppsspråk.

- Vi forsterke barnas uttrykk og bekrefte barnas følelser. De ansatte har et spesielt ansvar for de barna som ikke er selvhevdende.
- Vi tilbyr god og næringsrik mat
- Vi snakker om hvor maten kommer fra.
- Barna kjenner selv når de er sultne og mette (Sultne barn får mat og mette barn får slippe å spise opp)
- Måltidene er lystbetonte og sosiale
- Personalet er på gulvet sammen med barna, er tilgjengelige
- Vi har fokus på små barns behov for øyekontakt og kroppslig kontakt
- Vi oppmuntrer barna til å tørre å prøve
- Vi vasker hender når vi kommer utenfra og inn, før måltid og etter do-besøk, samt før vi drar fra barnehagen.

Trinn 2: (2-4 åringene)

- Vi bruker nærområdet (naturen) til å finne fysiske utfordringer
- Vi har tilgjengelig lekemateriell som stimulerer motorikk og balanse (hinderløype, sykler osv.)
- Vi stimulerer finmotorikken for eksempel med å perle, klippe, tegne, male og å smøre mat selv
- Vi har kosthold som tema.
- Vi snakker om følelser, glad, trist og sint
- Lærer barna å sette grenser for egen kropp, ved at de får støtte fra en voksen til å si i fra om noe de ikke synes er greit
- Vi snakker om hva de ulike smakene heter, søt, bitter, salt, surt
- Vi har tema om kroppen. Hva er inni og hva er utenpå, hva bruker vi de ulike sansene våre til
- Vi snakker om å kle seg riktig i forhold til været
- Vi har hvilestund for de som ikke sover

Trinn 3: (5-6 åringene)

- Kroppen min og meg, vi bestemmer selv over kroppen vår. Vi snakker med barna om hva som er greit og hva som ikke er greit
- De voksne har et ansvar for at barnas stemme blir hørt ved at vi voksne tar på alvor det barna ønsker å formidle. Vi setter av tid til å snakke med barn om både positive og negative følelser
- Vi lærer barna tradisjonelle leker der man bruker kroppen
- Vi har leker der man hinker, hopper, balanserer, står på ett ben, eks: Hinderløype
- Vi øver på å holde blyanten i riktig blyantgrep
- Vi øver med barna slik at de blir selvstendige ved do-besøk og påkledning
- Vi snakker om hvilken mat kroppen har godt av og trenger for å fungere bra, og hvilken mat vi kan spise sjeldnere.
- Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer- fra «jord til bord»

8.3 KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/kunst-kultur-kreativitet/>

Arbeidsmåter og progresjon:

Trinn1: (1-2åringen)

- Vi lar barna få kjennskap til ulike måter å uttrykke seg estetisk, som med farger, med maling (med pensel, svamp og med fingrene), med ulike papir og lim.
- Vi formidler tradisjonelle barnesanger, rim og regler
- Vi har utkleddingstøy tilgjengelig og kler oss ut og spiller små roller for barna.
- Vi leker oss med det vi har tilgjengelig. Vi lar barna få bruke sin kreativitet og sitt uttrykk
- Vi holder fokus på prosessen, ikke produktet
- Vi lar barna få spille på ulike rytmeinstrument
- Vi bruker musikk til å uttrykke oss gjennom bevegelse/dans
- Vi har bøker tilgjengelig for barna

Trinn 2: (2-4 åringene)

- Vi lager ulike ting av formingsmaterieell knyttet til våre tradisjoner og temaer, men også spontant når barna ønsker det.
- Vi introduserer ulike musikk sjangrer og instrumenter
- Vi har materieell tilgjengelig, slik at barna selv kan hente fram og sette i gang med kreative sprell
- Vi jobber med primærfarger og hvordan vi skal blande for å få andre farger
- Barna får kjennskap til ulikt materiale som plastelina, leire, maling, stoffer, tråd, papirer, naturmaterialer
- Barna får kjennskap til norske folkeeventyr gjennom fortelling, dramatisering og film
- Vi legger til rette for kreativ lek og teater lek
- Barna har et variert utvalg av bøker som er tilgjengelig

Trinn 3: (5-6 åringene)

- Vi ser på ulike statuer og utsmykking i Bodø by, fra fortid og samtid
- Vi blir kjent med noen av de mest kjente kunstverkene og kunstnerne
- Vi går på utstillinger
- Barna er med på å stille ut sine kunstverk
- Personalet er seg bevisste det estetiske i det fysiske rom, inne og ute.
- Vi ser på ulike byggverk, både gamle og nye. Barna får erfaring med håndverk som veving, fingerheklung og snekring
- Vi blir kjent med noen av verkene og forfatterne av barnelitteratur i Norden
- Vi formidler kulturelle leker som boksen går, gjemsel, paradis.
- Vi samtaler med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk.
- Barna selv er aktører i å formidle sang og musikk, eller skuespill for et publikum

8.4 NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/natur-miljo-teknologi/>

Arbeidsmåter og progresjon:

Trinn 1: (1-2åringen)

- Vi gjør barna kjent med naturen i nærmiljøet og hvordan ta vare på den
- Vi snakker om vær og vind, og setter ord på hvordan ulikt vær kjennes
- Vi har bøker med dyr, og snakker om hva dyra sier
- Vi samler naturmateriell og lager kunst av det
- Vi gjør barna oppmerksom på skiftninger i naturen
- Vi kildesorterer
- Vi undrer oss sammen med barna, over det barna fatter interesse for i naturen

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Vi går på lengre turer ut av barnehagen og oppsøker naturen i nærområdet
- Vi ser etter dyrespor og finner fakta om de ulike dyra vi har rundt oss
- Vi snakker om livet og døden
- Vi ser på hvem som spiser hvem i dyre-/menneske- og planteriket
- Vi ser på hvor maten vi spiser kommer fra
- Vi rydder søppel etter oss på turer, og litt ekstra rundt oss før 17. mai
- Vi har fokus på det som skjer i naturen i hver årstid, både med planter og dyr
- Vi får kjennskap til gårdsdrift
- Vi ser på ulike tekniske hjelpemidler vi har i hjemmet

Trinn 3: (5-6 åringen)

- Vi har tema før og nå, sett i forhold til hvordan vi bodde og i forhold til ulike hjelpemidler vi har i dag. Eks hvordan ble gården drevet før?
- Vi går dypere inn i vannets kretsløp. Hvor kommer vannet fra og hvor blir det av?
- Vi utvider og ser på himmelen over oss.
- Hva er jorda bygd opp av og hva er inne i den?
- Vi har fokus på gjenvinning og sortering og hvorfor det er viktig

8.5 Etikk, religion og filosofi

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/etikk-religion-filosofi/>

Arbeidsmåter og progresjon:

Trinn 1. (1-2 åringen)

- Vi jobber med hvordan vi skal være med hverandre og forklarer hvorfor
- Vi hjelper barna til å løse konflikter på en god måte
- Vi blir kjent med de første normene i vår kultur, som hvordan man vanligvis har det rundt matbordet. (vi sender, deler, snakker og tar oss tid til et måltid som er preget av både å spise og å ha det sosialt)
- Vi introduserer våre kulturelle uttrykk og tradisjoner. Hva gjør vi til påske og hva gjør vi til jul, 17.mai ol.
- Vi er oss bevisste på å gi begge kjønn like muligheter

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Vi møter barna når de lurer på ting, og filosoferer sammen med dem.
- Vi snakker om hva som gjør oss glad og hva som gjør oss trist
- Vi viser omtanke ved å dele sorger og gleder
- Vi forteller om bakgrunnen for våre tradisjoner
- Vi snakker om ulike religioner, livssyn, tradisjoner og skikker barn (og ansatte) i barnehagen har, dette i samarbeid med hjemmet
- Vi skal formidle verdier som er forankret i den norske kulturen
- Vi skal opptre respektfullt for andres verdier, livssyn og tro, for slik å være gode forbilder for barna
- Vi skal være nysgjerrige på det vi ikke forstår
- Barna får være med på å utarbeide og følge felles regler for hvordan vi vil ha det sammen
- Ved hjelp av fortellinger og bøker vil vi problematisere ulike verdiprøsmål, for å hjelpe barna å finne sin kritiske røst og tenkning. Hva er rett og galt, alltid, eller aldri? Hvilke dilemma møter vi?

Trinn 3: (5-6 åringen)

- Vi skal formidle hvorfor vi har ulike kulturelle uttrykk. Eks hvorfor er det for oss høflig å hilse med handa, hvorfor kler vi oss som vi gjør, hvilke uttrykk henger igjen i språket men som nå ikke har betydning i Norge (vi må forstå noe av vår historie for å forstå våre kulturelle uttrykk, og for igjen å forstå at andre mennesker rundt i verden har andre måter å for eksempel vise/gjøre respekt)
- Vi tar på alvor barnas initiativ til å snakke om sin tro, ting de lurer på og ønsker å dele.
- Vi skal skape tid og rom til samtale.
- Vi skal være med på å filosofere rundt livets (og dødens) store spørsmål
- Vi lager felles regler på avdelingen, som hjelper oss å vise omtanke og omsorg for de andre i gruppa (normer)

8.6 NÆRMILJØ OG SAMFUNN

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/narmiljo-samfunn/>

Arbeidsmåter og progresjon:

Trinn 1: (1-2 åringen)

- Vi skal oppsøke ulike steder i nærmiljøet for å bli kjent
- Vi skal ta medvirkning på alvor, og la barna merke at deres ønsker blir lyttet til, og gjort noe med om det er mulig
- Vi skal gi gutter og jenter like muligheter og like mye oppmerksomhet. Det som er bra for barn, er bra for både gutter og jenter
- Vi vil at barna skal oppleve at de er unike som seg selv, samtidig som de er en av flere og slik en del av felleskapet
- Vi vil gjøre de andre barna synlige for den enkelte og den enkelte synlig for de andre barna. Dette ved blant annet å bruke barnas navn og ved benevne det positive barnet gjør. Ros barnet i offentlighet!

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Vi bruker nærmiljøet vårt.
- Vi har fokus på hvordan vi ter oss i trafikken.
- Vi øver på å ta/ha ordet i samling og gjerne fremføre noe for oss andre
- Barna bidrar til felleskapet ved å dekke bord, rydde plass, lage mat
- Vi legger opp til at barna skal få medvirke til ting som angår dem
- Vi gjør oss kjent med samisk levesett og kultur
- Vi ser på hvor den enkelte bor
- Vi utvikler forståelse for andre kulturer ved for eksempel å ha fokus på dette i forbindelse med FN dagen

Trinn 3: (5-6 åringene)

- Vi formidler hvordan det norske samfunnet er bygd opp. (hvem som bestemmer, og hva de ulike personene barn ser i medias har for slags rolle for eksempel statsminister, kongen og dronningen, barneombud ol)
- Vi gjør oss kjent med Bodø by, og hvordan den ble bosatt
- Vi gjør oss kjent med gamle dager i Bodø (hva jobbet folk med, hva spiste de, hva lekte barna med, hvilken rolle hadde barna i samfunnet osv)
- Vi formidler at vi er et samfunn i rask endring, og at måter vi lever på, handler på, lærer på, kommer oss fram på er i stadig utvikling.
- Vi oppsøker museum og kanskje vi kan få snakke med noen som levde i «gamle dager»
- Vi har tema rundt merkedagene våre. Hvorfor feirer vi og hvordan feirer vi? For eksempel gjør vi oss kjent med hvordan Norge ble fritt og fikk egne lover
- Barna får kjennskap med FNs barnekonvensjon

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178_931-fns_barnekonvensjon.pdf

8.7 ANTALL, ROM OG FORM

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/antall-rom-form/>

Arbeidsmåter og progresjon:

Trinn 1. (1-2 åringen)

- Vi har et godt utvalg av leker som stimulerer til å se forskjeller på former (puttekasser, puslespill, ulike puter med ulik form)
- Vi teller hender, fingre og kopper og fat.
- Vi har utstyr i kjøkkenkroken som kan sorteres og kategoriseres (lik/ulik form, like/ulike farger, størrelser)
- Vi har forståelse for barns søken etter romforståelse (Hvor langt dette brødskiva om jeg kaster den på golvet....?)
- Vi er oss bevisste hvordan vi bruker rommene, og hvor vi henger bilder og kunst
- Vi benevner ulike former, størrelser, farger osv.

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Vi begynner å bruke tall symboler sammen med barna
- Vi øver på å forstå tallmengden og ikke bare telling som en regle
- Vi spiller spill med terning og brikker
- Vi lager mønster og går på jakt etter mønster
- Barna dekker bord og teller at antall barn og fat og kopper stemmer.
- Vi bruker eventyr for å belyse begreper som først, andre, størst, mellomst, yngst og eldst.
- Vi observerer og kommenterer når barna i hverdagslivet gjør matematiske oppdagelser
- Vi er oss beviste på å visualisere begrepene
- Vi benevner ulike former, størrelser, farger osv.

Trinn 3: (5-6 åringen)

- Vi skal la barna få erfaringer med ulike måleredskaper. Det være seg om man skal måle lengde, vekt, volum eller tid
- Vi undrer oss og funderer sammen med barna i forhold til avstander og i forhold til hvordan vi kan finne ut om noe er like langt, har likt volum osv.
- Vi oppfordrer barna til å utforske og være nysgjerrig i forhold til å finne gode strategier for å finne ut av matematiske spørsmål.
- Vi trener på å problemløse og til å holde ut når det tar tid å finne svar. Vi hjelper og støtter barna til å være i prosessen med å hjelpe dem til å se sammenhenger, og så tro i dem at oppgaven er mulig å løse.
- Vi skal være opp bevisste å bruke matematiske uttrykk som sirkel, rektangel osv.

9. Barns medvirkning

FNs barnekonvensjon : 12.» **Å SI SIN MENING OG BLI HØRT** *Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.»*

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_2

Barnehageloven §1 og §3:

«Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.»

"Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet."

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/barns-medvirkning/>

Barns medvirkning bidrar til å gi barna god psykisk helse

Medvirkning basert på barn som deltagende subjekter, innebærer at ansatte må kunne lytte slik at alle barn kjenner at deres erfaring gjelder, og vi må ta inn over oss det de formidler.

Alle barn må oppmuntres aktivt til å gi uttrykk for sine tanker og meninger, og bli møtt med anerkjennelse for sine uttrykk.

I tillegg til å lytte med hele oss, må vi i noen grad systematisk hente inn barns synspunkt. Dette kan vi gjøre for eksempel gjennom barnesamtaler med de større barna hvor vi spør om hva de liker, hva de ikke liker i barnehagen og hvem de liker å være sammen med osv. I etterkant av en aktivitet eller en konflikt sjekker vi ut hvordan barnet opplevde settingen.

Det er likevel de ansatte som har ansvaret og må bruke sin vurderingsevne, slik at barnas innspill ikke alltid kan møtes. De skal likevel bli anerkjent og få tilbakemelding utfra utviklingsnivå.

Vi skal være oss bevisste at barn må både få opplevelse av tilhørighet og tilknytning i fellesskapet, samtidig som de kjenner at de kan uttrykke egne ønsker og intensjoner. Barn må støttes til å leve seg inn i andres situasjon og til å ta hensyn til andre, og få opplevelse at andre lever seg inn i deres situasjon og tar hensyn til dem.

Medvirkning i hverdagen kan være:

Trinnene må ikke bli sett på som isolert sett, men at det vil være progresjon etter alder og utvikling.

Trinn 1: (1-2 åringen)

- Barna har lov til å ytre og mene det de vil.
- Barnet får nok trøst (det er barnet selv som bestemmer om det er «ferdigtrøstet»)
- Vi skal ha respekt for at barnet velger en annen ved trøst/stell
- Barna får spise når det er sultent og slippe å spise opp når de er mette
- Barn som er trøtte skal få hvile/sove og barn som er ferdighvilt skal få stå opp.
- Vi avleder ikke barn som er lei seg eller trist; vi bekrefter følelsen og hjelper barn til å finne alternative handlingsmåter om atferden går ut over andre
- Vi setter ord på barnas følelser og hensikter ved å tolke kroppsspråket
- Vi setter ord på barns følelser også når de er i konflikt med andre
- Vi setter ord på våre handlinger slik at barna er forberedt
- Lekesaker er tilgjengelig i barnas synsfelt og rekkevidde
- Barna får medvirke i valg av innhold i barnehagen
- Vi viser respekt for foreldrene når det gjelder valg de tar for sine barn, samtidig som vi plikter å si fra om valgene strider mot barnets beste

- Barna har en aktiv rolle i dagligdagse gjøremål som å:
 - dekke på og av bord
 - smøre egen mat
 - velge pålegg og frukt/grønnsaker
 - tømme i melk/vann i koppen
 - klatre opp og ned av stolen
 - klatre opp og ned av stellebenk
 - Være deltakende ved stell ved å finne frem utsyr etc.
- Barna skal være trygge på rammer og regler, og når det er mulighet for medvirkning.
- Det er de ansatte sitt ansvar å vurdere om ønskene fra barna lar seg gjennomføre.
- Vi skal være oss bevisste på våre grenser. «Hvorfor sa jeg nei?»

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Vi legger til rette for- og oppmuntrer til mestring ved at barna får klare selv påkledning/dobesøk.
- Vi tar imot barns innspill til lek og aktivitet i lekegruppene.
- Barnets behov kommer alltid først foran andre planlagte aktiviteter (klær reguleres/byttes, søvn ved behov, mat ved behov)
- Vi skal være oss bevisste at barn som en hovedregel skal leies etter hånden, og gå på egne ben, også ved grensesetting.
- Vi hjelper barna å ta den andres perspektiv.

Trinn 3: (5-6 åringen)

- Barnet får i stor grad mulighet til å kjenne på sult/mett, varm/kald, tissetrengt/eller ikke og lære å gjøre valg på egen vegne.
- Vi skal hjelpe og veilede barna slik at de har kontroll og oversikt over egne saker
- Barna skal få medvirke til innholdet i samlingen, gjerne være med å lede deler av den også
- Barna skal få medvirke til hvor turen skal gå og hva vi skal gjøre der, pakke sekken og det vi trenger til turen.
- Barna får mer ansvar for seg selv og andre og er delaktige i egen hverdag.
- Vi gir de eldste større rom for å klare selv og til å gi beskjed når noen trenger hjelp.
- Vi oppmuntrer barna til å hjelpe hverandre.
- Vi skal hjelpe barna til å stå i sine valg
- Vi jobber med å gi barna gode verktøy til konfliktløsning
- Vi observerer i større grad om barna selv klarer å løse konflikter, før vi griper inn.

10. OMSORG

Rammeplanen om omsorg:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/barnehagens-formal-og-innhold/omsorg/>

Omsorg – om å handle til beste for barnet

Omsorg er et rikholdig begrep og rommer helheten av arbeidet med barn. Det krever av oss at vi skal vite når vi skal trøste, hjelpe og støtte, men også når vi skal legge til rette for nye utfordringer og gi det forsiktige dyttet videre. Vi skal være tilstede og nærværende og vi skal vite hva det enkelte barn trenger og hva det trenger å utfordres på.

Vi skal også skape et miljø der barna skal få vise omsorg for hverandre og seg selv, ved at man hjelper barnet til å føle seg like betydningsfull som alle andre. Vi kan være uenige og bli uvenner, men vi kan også tilgi hverandre og oss selv, og slik bli venner igjen.

Vi må kunne «tilby» barnet noe annet enn det barnet har fra før og får hjemme. Dette for at vi skal kunne gi kompletterende omsorg for det enkelte barn.

De barna som *virkelig* trenger vår tid og kjærlighet skal få det. Noen barn tar og får masse positiv oppmerksomhet og anerkjennelse, mens andre må få det uten å ha «krevd» det først. Vi skal formidle at rettferdighet ikke alltid er likt delt på, men riktig delt på. Vi er alle ulik og unik, og trenger forskjellig.

Vårt mål er å skape plass for alle i felleskapet. Vi skal være reflektert over hvordan vi er støttende i samspill og lek, slik at alle barna utvikler et positivt selvbilde, en trygg selvfølelse og god selvtillit. *Dette medvirker til å skape god psykisk helse.*

»Du er god som gull!«

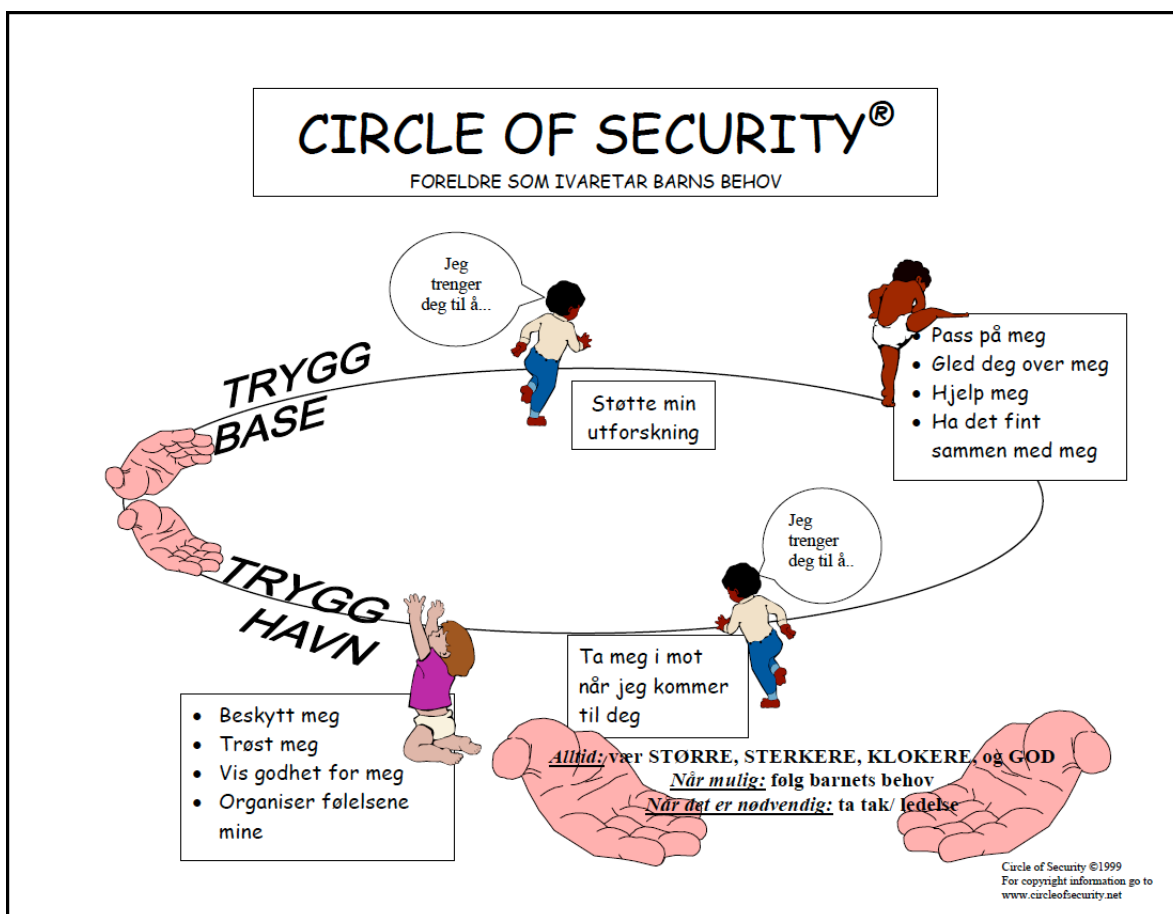
11. TILVENNING

Barnehagen kan for mange barn være det første møtet hvor barnet skal være alene sammen med andre enn familien. Tilvenning på barnets premisser er med på å gi en god og myk start for barnet, og er et viktig grunnlag for barnets tilknytning, trygghet og tilhørighet videre i livet. Når barnet har fått plass i barnehagen inviteres foresatte til en oppstartssamtale i forkant av oppstartsdagen. Dette gir oss anledning til å bli litt kjent med barnet og familien på forhånd. Alle kommunale barnehager i Bodø kommune bruker samme samtaleskjema.

Barn er forskjellig og noen trenger lengre tid enn andre for å bli trygge. Vi er opptatt av at barnet skal få god tid til å bli kjent med de ansatte og barna på avdelingen.

Vi jobber etter trygghets sirkelen (Circle of Security) Denne blir fremstilt som en sirkel som viser hvordan barnet beveger seg bort fra omsorgspersonen, den trygge basen, for så å vendetilbake for trøst/bekreftelse. I starten vil den foresatte være denne trygge basen, mens etter hvert når barnet er klar for det, vil det være de ansatte som overtar denne rollen i barnehagen.

Trygghets sirkelen:

Vi anbefaler at familien setter av god tid når barnet begynner i barnehagen. Vi ser at noen barn kan ha behov for lengre tilvenning enn andre. Nye familier er er velkomne til å komme på besøk før selve oppstartsdagen. Familien og avdelingen avtaler besøk.

12. LEK

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/barnehagens-formal-og-innhold/lek/>

Å leke er en viktig del av hverdagen til barn og er en grunnleggende livs, og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom. Leken preges av frihet og frivillighet, og gjennom leken utvikles språk, sosialkompetanse, kroppsbeherskelse og kreativitet. Leken er en del av barnekulturen og gjenspeiler forhold i barns oppvekstmiljø og samfunnet generelt, Barna kan lett kjenne seg igjen i leken. Leken preges av fantasi, kreativitet og samhandling og gir rom for gjentakelse med rom for variasjoner. Selv om leken innebærer mye frihet, inneholder den også orden og regler. Gjennom leken vil barna møte fysiske-, sosiale- og intellektuelle utfordringer. Leken har en fremtredende plass i vår barnehage.

Barna skal få tid, mulighet og rom til å fordype seg i leken, og til å leke ferdig.
Vi skal verne om leken og ta den på alvor!

Vi skal være nære og lekne ansatte slik at:

- Vi er med på å skape interesse rundt det enkelte barn
- Vi får leke sammen med dem på deres premisser
- Vi kan hjelpe og lære bort leke-ferdigheter til de som trenger det

Vi skal legge til rette for at det blir lekemuligheter for alle barn i barnehagen, og vi skal «skåne» lek vi ser fungerer.

Vi har en holdning om at barn skal leke for leken skyld. Det er barns væremåte!

12.1 HVA LEK ER

Lekeutviklingen foregår i faser for alle barn. Det er viktig at de ansatte er til stede og tilgjengelig i barns lek og kan leke sammen med barna.

De ulike formene for lek ordnes ofte i noen hovedgrupper: fysisk og organisatorisk, rollelek, konstruksjonslek, regellek, sangleker og digital lek.

Lek kan være:

(Trinnene må ikke bli sett på som isolert sett, men at det vil være progresjon etter alder og utvikling.)

Trinn 1: (1-2 åringen)

- I denne perioden vil barna bruke kroppsspråket bevisst for å uttrykke egne behov og ønsker. De hermer etter andre med bevegelse og lyd og liker gjentakelser.
- Vi har udefinerbare materialer tilgjengelig, som trigger til fantasi.
- Vi tilbyr fysisk aktivitet: krype i tunell, lek med ball, danselek, sanglek.
- Vi introduserer barna for spill og aktiviteter på pc eller ipad
- Vi har lekesaker til å putte i og helle ut, sortere og kategorisere, bygge opp og rive ned.
- Vi anerkjenner at det er selve byggingen som er leken – og å rive ned etterpå
- Vi «gir liv» til figurer, plastelina og andre leker
- Vi legger til rette for fantasi, skaperglede, livsutfoldelse
- Finmotoriske aktiviteter: plastelina, playdo, puslespill, store nabbyperler, ulike formingsaktiviteter.
- Vi spiller med og utvider barnets initiativ
- Vi har lekesaker tilgjengelig
- Vi fyller på og tar bort leker for å gi ny inspirasjon
- Vi kler oss ut og tar små roller i leken
- Vi hjelper barn å komme inn i etablert lek, ved å observere og finne en rolle til det sist ankomne barnet
- Vi setter i gang lek
- Vi tvinger ingen til å leke sammen, men skaper heller interesse rundt barnet

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Barna er enda mer opptatt av venner.
- De leker sammen i større grad de kan ta roller og imiterer andre, og de forstår «tema i leken»,
- De begynner å skjønne regelleker, har utforskertrang og grovmotoriske aktiviteter er populært.
- Barna er opptatt av symbollek/rollelek, gjerne med utkleddingsklær, hyttebygging, sykehuslek, familielek – mor, far og barn, butikk, tyv og politi. Voksne er aktive med, men kan også la barna prøve ut å leke litt på egen hånd under oppsyn.
- Vi lager lekerom som er temainspirert / med tema
- Regellek: Vi legger til rette og er aktivt deltakende i ulike spill.
- Vi legger tilrette for konstruksjonslek/ bordaktiviteter, puslespill, sorterer leker, jovo, plastelina, perler, lego, magnetpolydroner, bygge hytte ,togbane, lek med esker.
- Vi introduserer barna for reglelek gjennom fysisk aktivitet: alle mine duer, stolleken, hvem er borte, rødt lys, stafett, haien kommer.
- Vi er lydhøre for nye lekekulturer
- Vi vet/finner ut av hva barna er opptatt av (hva ser de på barne TV ol.)Vi støtter opp om barnas fantasi i leken
- Vi inspirerer til nye leker

- Vi dramatiserer små historier både spontant og i samlingsstund
- Vi er oss bevisste vår mimikk og kroppsspråk når vi er i lek/lekemodus
- Vi beskriver barnet og oss selv for de andre
- Vi har utkleddingstøy tilgjengelig og kler oss ut sammen med barna

Trinn 3: (5-6 åringen)

5-6 åringen tar initiativ til samspill, innretter seg etter lekens tema og forstår egen og andres roller. De holder leken i gang over tid. De er selvstendige i regeltek og kan organisere seg selv i gruppe for å spille et spill. De voksne må følge opp leken fordi barn i denne alderen er veldig opptatt av hva som er rett og galt, de kan lett komme i konflikt med andre. Vi voksne må støtte barna og gi dem gode redskap i samspill, ved å være gode rollemodeller og ved å hjelpe og støtte ved behov.

- Vi skal gi inspirasjon til leken Regelstyrt lek, f,eks Bro bro brille
- Rollelek, fantasilek, barna går inn en rolle.
- Vi gjenforteller eventyr og vi endrer/legger til nye elementer i kjente eventyr
- Spill
- Vi stimulerer til konstruksjonslek, avanserte byggverk med innslag fra virkeligheten Vi legger til rette for og deltar i fysisk aktivitet: fotball, gjemsel, konkurranser, lengre turer i skog og mark, sangleker

13. LÆRING

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/barnehagens-formal-og-innhold/laring/>

Vi skal være oss bevisste på at barn lærer hele tiden, både det vi ønsker å lære bort og det de "snapper" opp, altså det vi sier og gjør, og måter vi er på. Derfor skal vi være gode rollemodeller og være oss bevisst vår kommunikasjon og vårt kroppsspråk.

De ansatte skal skape en holdning til at det er spennende å lære, og vise at man kan bruke det til noe. Kunnskap er nyttig. Vi har en holdning til at det aldri er for seint å lære noe, og at det er fint at vi kan ulike ting. Vi har alle noe å lære, og noe å lære bort.

Læring foregår best når noe er lystbetont. Vi legger vekt på å ta utgangspunkt i det barna er opptatt av og interessert i, for å lære mer om det.

Vi må fremheve det barna er gode på og bygge videre på deres kompetanse. Vi er oss bevisste at vi formidler det vi ønsker å lære bort, som for eksempel å lære om hygiene ved at vi vasker hendene når vi kommer i barnehagen ,før mat og etter dobesøk. Vi skal vise og hjelpe barna selv til å finne svar i bøker eller på nett og søke opp kunnskap, istedenfor å gi dem svaret.

14. VENNSKAP OG FELLESSKAP

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/barnehagens-formal-og-innhold/vennskap-felleskap/>

God psykisk helse er å kunne etablere vennskap og være del av et fellesskap.

Psykisk helse er en tilstand av velvære, der individet kan realisere sine muligheter, og bygge relasjoner og vennskap.

De ansatte har ansvar for å skape gode relasjoner til barna slik at de mestrer, lærer, utvikler seg og føler seg inkludert.

I barnehagen har de ansatte et ansvar for at alle barn får mulighet til å være sammen med andre og utvikle vennsksrelasjoner. Å ha venner betyr at man har noen man liker ekstra godt å være sammen med, noen man stoler på og deler humor med. Det er mye glede, begeistring og engasjement i vennskap. Men det betyr også at man kommer opp i konflikter, sorg, sjalusi, intriger, og at man må forhandle.

Den arenaen det er lettest å bli venner på er i leken. Det betyr ikke at det er den eneste. Man kan finne interesse for hverandre ved vaskerenna, eller når vi deler felles opplevelser. Det er likevel viktig at de ansatte tilrettelegger for lek med forskjellige uttrykksformer. Da vil barn kunne få venner uavhengig av alder, språk eller kulturelle forskjeller. Sosial kompetanse læres i samhandling med andre og barna skal lære toleranse og respekt for andre. Gjennom leken lærer barna å forhandle, være uselvisk, dele, gi seg til beste for leken, ta ulike roller, ta i mot beskjeder fra dem man leker med og komme med egne forslag. De ansatte deltar i lek for å støtte, veilede og være gode rollemodeller. De skal hjelpe barna til å omgås på en respektfull måte selv om det skulle oppstå uenigheter. Gjennom anerkjennelse, ros og tilbakemeldinger vil dette gi barna god selvfølelse.

Sammen med venner skaper vi vår identitet og føler tilknytning og tilhørighet. Å ha gode vennskap er med på å gi den enkelte en god selvfølelse.

Jeg er verdifull og god nok i meg selv. Det å ha en venn gjør også at man er mindre sårbar og tåler bedre eventuelle belastninger som kan oppstå.

Vi skal jobbe spesielt med de barna som ikke selv klarer å danne vennskap med andre barn. Når vi skal hjelpe disse barna er det viktig å tenke på at en ikke kan tvinge barn til å være venner og at man ikke nødvendigvis blir venner av å være sammen. Men vi skal skape opplevelser og lek, og interesse for barn som selv sliter med å finne seg en venn. Vi skal gå inn og delta i lek på barnas premisser, og vi skal veilede og lære bort lekekoder.

15. DANNING

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/barnehagens-formal-og-innhold/danning/>

God psykisk helse skapes også gjennom dannelsesprosessene. I samspill med andre dannes barnets selvfølelse og fellesskapsfølelse.

Danning er en livslang og gjensidig prosess. Det handler i stor grad om det å kunne være klar over og kunne reflektere over sine egne måter å handle på og å være på. Danning skjer i samspill med andre. Vi skal være delaktig med å legge til rette for at barna får gode prosesser slik at de vet at de er verdifulle medlemmer i vårt demokratiske samfunn. Vi skal også være oss bevisste at vi er alle i dannelsesprosessen. Vi påvirker hverandre og andre påvirker oss til å få ny og annerledes forståelse av livet, oss selv og samfunnet så lenge vi lever.

Danning er en prosess som skjer i den enkelte med verden rundt som påvirker til hvordan prosessen blir.

Det blir viktig for oss å få til en god gruppedynamikk, der alle føler seg som en av gruppa, og likevel som seg selv. Alle er unike og har sin personlighet, som skal få synes.

Vi jobber med at alle skal føle ansvar for hverandre, slik at det faller dem naturlig å gi omsorg og hjelp til hverandre. Vi vil lære barn at de skal si ifra om noen trenger hjelp, har slått seg eller blir urettferdig behandlet. Personalet skal snakke høyt om det enkelte barns ressurser. Det er flott at vi er ulik og unik! Vi jobber bevisst for at alle barn i barnehagen skal være inkludert i fellesskapet, og dermed få utvikle *god psykisk helse*.

Trinn 1: (1-2 åringen)

- Vi legger til rette for at alle blir sett og hørt.
- Vi har fokus på å bemerke prososial atferd.
- Vi øver på turtaking i daglige situasjoner som samtale, lek og påkledning
- Vi styrker det enkelte barns selvfølelse ved å bekrefte barnet for den det er. Vi Tolker og hjelper barnet i situasjoner de synes er utfordrende, ved å motivere og støtte
- Vi er rause med god kroppskontakt og vennlige ord
- Vi setter pris på hver barns særegenhet
- Vi roser i full offentlighet
- Vi korrigerer barn uten for mange tilhørere
- Vi støtter barnet når det trengs
- Vi hjelper barnet videre når det trengs
- Vi stimulerer barna til å hjelpe hverandre
- Vi skjermer god lek

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Vi hjelper barnet å sette ord på følelser.
- Vi hjelper barnet til å bruke ord i stedet for å bite eller slå.
- Vi har tema om oss selv og at vi er forskjellige
- Vi inviterer og inkluderer flere barn i leken vi selv deltar i
- Vi jobber med hvilke uttrykk som er akseptabel på «fellesen», og hvilke som tas i «enerom»
- Vi lærer bort hensiktsmessige måter å be om ting på
- Vi jobber med vennskapstema

Trinn3: (5-6 åringer)

- Snakke om forskjelligheter
- Snakke om vennskap
- Styrke barn til selv å løse konflikter ved at de lærer å lytte til hverandre og bytter på «å gi og ta»
- Vi lærer barna om demokratiske prosesser i praksis
- Vi jobber med å gjenkjenne følelsesuttrykk
- Vi snakker om hvilke ord som gleder og hvilke som sårer

16. BÆREKRAFTIG UTVIKLING

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/verdigrunnlag/barekraftig-utvikling/>

Bærekraftig utvikling handler om å ivareta behov for de menneskene som lever i dag, uten å ødelegge for kommende generasjoner til å dekke sine behov.

Gjennom tema som gjenbruk og søppelsortering gir vi barna kunnskap om respekt for naturen. Vi plukker søppel og rydder opp etter oss når vi er på tur, dyrker og høster (fra jord til bord) og har fokus på gjenbruksmaterialer i formingsaktiviteter. Vi gir barna kunnskap om at vi er en del av et større samfunn og verden, og at vi alle har ansvar for hvordan vi forvalter dette.

Det er viktig å gi kunnskap, ferdigheter og holdninger som trengs for å kunne ta vare på jorden slik vi kjenner den. Vi skal gi barna kunnskap og bidra til å utvikle gode holdninger, til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.

Det skal legges til rette for at barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Gjennom naturopplevelser og se og bli kjent med dens mangfold skal barnehagen bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.

De voksne i barnehagen skal være gode rollemodeller og la barna møte naturen som en viktig forutsetning for liv, mat og helse. De må våge å stille etiske spørsmål om lokale og globale miljøutfordringer, fattigdom, solidaritet, rettferdig fordeling og likestilling. Bærekraftig utvikling kan flettes inn gjennom alle fagområdene.

«Vi arver ikke jorda av forfedrene våre, men låner den av barna»

(Gammelt indisk ordatak)

17. BARNEHAGENS TEMA

Vi jobber videre med følgende tema:

«Naturen er som et eventyr»

Vi tenker dette favner flere av barnehagens fagområder der det legges opp til lek og undring. Vi bruker naturen aktivt med besøk til ulike årstider i ulike miljøer. Naturen innbyr til kreativ lek og fysisk utfoldelse. Språklig vil det være gode muligheter til å få økt begrepsforståelse gjennom lek og bevegelse i naturen. Barna får også mulighet til å bli kjent med ulike eventyr gjennom året gjennom bruk av bøker og dramatisering, noe som er ekstra spennende ute i naturen. Naturens materialer kan brukes til matematisk øving gjennom for eksempel sortering, størrelser, antall, plassering og mønster. Innsamlet materiale fra naturen brukes også til å utfolde seg kreativt gjennom skapende prosesser.

18. KOSTHOLD

Anbefalte kriterier for helsefremmende barnehager: God helse er viktig for barns utvikling og evne til mestring. Barnehagen er en viktig arena for god helseutvikling. Grunnlaget for kriteriene bygger på FNs barnekonvensjon, barnehageloven, folkehelseloven og gjeldende forskrifter for barnehager. Barnehagen er videre godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

I følge kvalitetskriteriene til Bodø kommune, skal alle barn få et ernæringsmessig fullverdig kosthold i barnehagen. Vi tilbyr barna mat i samsvar med helsedirektoratet sine anbefalinger: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen>

I Løding barnehage kjøper vi inn grovt brød og ulike påleggsarter, og har grønnsaker og frukt til hvert måltid. Vi vektlegger et sunt kosthold, og har minst mulig sukkerholdige produkter. Det betyr også at vi feirer bursdager uten søtsaker. Vi serverer varm mat innimellom. Det vektlegges også her et ernæringsmessig sunt og variert kosthold. Til drikke serveres det melk og vann. Som tørstedrikk mellom måltidene får barna vann.

Måltidene skal være preget av ro og god tid til å prøve selv, og til å samtale. Vi lager mat med ulike smaker, og oppfordrer barna til å smake på all mat som serveres. Vi har likevel respekt for at barna kjenner selv hva de syns er godt og ikke, og om de er mette eller sultne.

Vi er også bevisste på å ha en god balanse mellom hvor mye energi vi får i oss gjennom mat og drikke, og hvor mye vi forbruker gjennom aktivitet. Regelmessig fysisk aktivitet bidrar til å opprettholde kroppens energibalanse. Derfor bør en helsefremmende barnehage kunne tilby minimum 90 minutter allsidig fysisk aktivitet i løpet av dagen, både ute og inne. Tilbudet bør være mest mulig variert og stimulere ulike fysiske og motoriske ferdigheter.

Matvaner og kosthold påvirker helsen gjennom hele livet, og hos barn påvirker kostholdet helsen både som barn og som voksen. For barn er ernæring sammen med fysisk aktivitet nødvendig for normal vekst og utvikling, men også for å ha overskudd til lek og læring.

Trinn 1: (1-2 åringen)

- Vi dekker bord som er delikat, med alltid frukt og grønt på bordet.
- Barnet er med å velge pålegg selv
- Barnet får prøve å smøre på selv når de er klare for det
- Vi snakker om dagligdagse ting og har en hyggelig atmosfære rundt bordet

Trinn 2: (2-4 åringen)

- Er med å dekke bordet/ dekke av bordet
- Forsøke å smøre mat selv
- Helle opp drikke fra små mugg
- Sende mat til hverandre
- Smøre egen matpakke i lag med en voksen (til turer)
- Barna skjærer frukt og grønnsaker

Trinn 3: (5-6 åringen)

- Snakke om hva som er lurt å spise for at kroppen skal fungere bra
- Hjelp de andre barna som ikke klarer å smøre selv eller helle i glass
- Er med å påvirke hva som gjør et måltid hyggelig
- Er rollemodeller for de yngre barna, viser hva som gjør et måltid hyggelig.
- Smøre egen matpakke i lag med en voksen (til turer)
- Barnet er med å lagre mat

19. OVERGANG BARNEHAGE-SKOLE

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/overganger/overgang-skole/>

Barnehagen har overgangsrutiner på samarbeid mellom barnehage og skole i forbindelse med skolestart. Rutinen innebærer bl.a.:

- Informasjonskveld om skolestart. Arr. Grunnskolekontoret og barnehagekontoret
- Samtale barnehage – foreldre. Der vi snakker om hvilken informasjon man som barnehage og som foreldre synes er viktig at skolen får, og fyller ut «samtale skjema»
- Kontakt mellom barnehage og skole for å gi nødvendig informasjon om barna slik at overgangen skal bli best mulig, herunder gjensidige besøk
- Skolen inviterer til førskoledag og foreldremøte.

20. TRAFIKKSIKKERHET

Trafikksikkerhet og trafikkopplæring er integrert i barnehagens arbeid. Vi er blitt godkjent som «Trafikksikker barnehage». Det betyr blant annet at vi gjennomfører opplæring i forhold til hvordan vi som fotgjengere skal oppføre oss i trafikken. Hva de ulike skiltene vi møter på veien betyr. Og viktigheten av refleksbruk, bilbeltebruk og bruk av sykkelhjelm. Vi har utarbeidet retningslinjer for

turer til fots, med bil og med buss og for parkering utenfor barnehagen. Vi har også kartlagt området utenfor barnehagen med tanke på risikomomenter.

Dette gjøres i hovedsak når vi er ute og går på turer. Vi er opptatte av hvordan vi går sammen som ei stor gruppe, fokuserer på trafikken og skilt, lysregulering og fotgjengeroverganger. Barna og de voksne skal også bruke refleksvester på turer utenfor barnehagens område.

Trafikksikkerhet og trafikkopplæring er integrert tema på foreldremøter og foreldrene involveres i barnehagens trafikksikkerhetsarbeid.

Det informeres om viktigheten av å sikre barn på vei til og fra barnehagen, sikring i bil, bruk av refleksvester/ refleks og bruk av hjelm.

Trafikk som tema hver høst.

Her bruker vi materiale fra Trygg Trafikk om Tarkus -Barnas trafikkvenn- som en hjelp i forbindelse med trafikkopplæringen.

Hvordan de ulike avdelingene jobber i forhold til trafikksikkerhet kommer frem i avdelingenes planer og i årshjul.

21. BARN VI BEKYMNER OSS FOR TIDLIGE TILTAK/TVERRFAGLIG SAMARBEID

Vi jobber systematisk i forhold til alle barn i barnehagen. Barnehagen har rutiner som sikrer at barn vi bekymrer oss for får tidlig hjelp – og at det handles i samarbeid med foreldrene.

Andre aktuelle samarbeidsinstanser kan være PPT, BUP, sykehus, helsestasjon, barnehagekontorets fagteam, flyktningekontoret, barnevern etc. I tillegg har helsestasjonene familieveiledere og driver forebyggende barnevern.

22. BARNAS VERNEOMBUD

Løding barnehage har sammen med de andre barnehagene i Bodø gjennomført pilotprosjektet «barnas verneombud».

Dette innebærer at en fast ansatt, «barnas verneombud» og styrer gjennom kursing gir barnehagen ekstra kompetanse for å kunne avdekke vold og overgrep mot barn. Bak satsingen står PBL, kommunesektorens seksjon og Stine Sofies stiftelse. Pilotprosjektet som vi var del av er nå over, men vi har fortsatt en nettressurs vi kan bruke i det videre arbeidet. Tema jobbes med deler av året på avdelingene.

Barnas verneombud skal:

- ha ekstra kompetanse om sårbare barn.
- være barnehagens ressursperson for barna, kolleger, daglig leder og foreldre.
- være trygg på å se og avdekke vold og overgrep mot barn.
- ha kunnskap om mobbing og utenforskap i barnehagen.
- bidra til at barn med behov for spesiell tilrettelegging blir ivaretatt.

Jamfør rammeplan for barnehagen skal personalet «ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgsvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages».

Barnehageloven §22 forteller at alle barnehageansatte har en individuell og selvstendig plikt til å melde i fra til barnevernet hvis et barn opplever vold, omsorgssvikt eller overgrep.

[https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL 2](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_2)

23. FORELDRESAMARBEID

Jfr. Lov om barnehager § 1. Formål:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

- **Informasjon mellom hjem og barnehage:**
Ukeplaner eller månedsplaner – legges fortrinnsvis på Kidplan

- **Uformelt samarbeid:**
Barnehagen har rutiner for å ivareta den daglige kontakten med foreldre/foresatte. I tillegg har barnehagen foreldresamtaler og felles foreldremøter.

- **Formelt samarbeid:**
For å sikre samarbeidet med barnas hjem, har barnehagen et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldre/foresatte til alle barna i barnehagen, og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Et forum der alle foreldre kan møtes og diskutere ønsker og behov og komme med forslag til barnehagen. (Jf. Lov om barnehager §4)

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Samarbeidsutvalget skal ha seg forelagt saker som er av viktighet for barnehagens innhold og virksomhet og for forholdet til foreldrene. (Jf. Lov om barnehager § 4).

24. FORELDRERÅDET / FAU 2023-2024

Foreldrerådet består er alle foreldrene i barnehagen.

FAU er:

- Fra Maurtua: Snoopy: Sabina Mensi vara: Eskil Hasselberg
Knøttene: Martin V. Schjem vara: Lina Toftesund
- Fra Løding Nyenga: Tørris: Rikke Tømmerbakk vara: Linda Pettersen
Gøya: Marianne Uhre vara: Maria Helene Nilsen

25. SAMARBEIDSUTVALGET 2023-2024

Barnehagens SU (samarbeidsutvalg), består av 2 foreldre representanter valgt av foreldrene, 2 personal representanter, barnehagens styrer (sekretær, møte- og uttalerett)

Disse er:

fra personalet:

- Hege Nilsen (Gøya) vara: Marianne Vangen (Gøya)
- Kai A Helnes (Snoopy) vara: Anita Einarsen (Knøttene)

Fra foreldrene:

Nyenga: Rikke Tømmerbakk (Tørris)
Maurtua: Martin V. Schjem (Knøttene)

25. KONTAKT INFORMASJON

Telefon nummer til Nyenga er: 755 56 280
Mobil nummer til Nyenga er: Gøya 915 69 978 / Tørris 948 48 630

Telefon nummer til Maurtua er: 755 56 270
Mobil nummer til Maurtua er: Snoopy 902 03 124 / Knøttene 915 23 744

e-post adresser er:

loding.bhg@bodo.kommune.no

(Bruk gjerne direktemail til personer om du kjenner navn, ingen varsel på loding mail)

Styrer:

Tone Broback Arntsen kan nås på mobil 48024454, eller på barnehagens fast telefon og på e-post adresse: tone.broback.arntsen@bodo.kommune.no